(ZEITUNGSDRUCKSACHE) Ч. 33. 15. серпня 1943 Рік І.

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. Тел. 104-81.
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39.

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 104-81
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
Піврічно . . . 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

Заклик Ген. Губернатора д-ра Франка до населення Г. Г.

З нагоди проголошення виняткового стану плодозбору, Генерал-Губернатор, д-р Франк, видав такий заклик до населення Генеральної Губернії:

„В невтомній праці над розбудовою краю Уряд Генеральної Губернії при співдіянні зосереджених сил сільського населення змагав до постійної мети, а саме до щораз більшої поправи життєвого рівня всього населення, шляхом загального і достатнього забезпечення харчами. У висліді цих постійних і об'єднаних зусиль буде можливим у цьому році провести повний розділ та поправу приділу харчів для населення та забезпечити йому настущний хліб.

Для цієї мети ввесь загал сільського населення, що добуває свою поживу з власної землі, мусить у цьогорічних жнивах прикласти всіх зусиль, щоб своїм співгромадянам, які працюють у містах та промислових центрах дати відповідне забезпечення потрібною кількістю харчів. Кожний мусить бути свідомий того що на ньому лежить моральний обов'язок допомогти прохарчувати решту населення, щоб охоронити його перед голодом і злиднями і таким чином внести свій пай у боротьбу з большевизмом, що загрожує не лише життю і майну, але найсвятішим скарбам християнського світу.

І ось тому я закликаю ввесь загал сільського населення Генеральної Губернії однодушно скріпити свої зусилля для прохарчування загалу і видаю розпорядження про винятковий стан плодозбору на час від 15. липня до 20 грудня 1943 року, щоб об'єднати всі сили для забезпечення прохарчування народу. Хто виконує свої обов'язки, може бути певний, що здобуде охорону та признання і що одержить достатню кількість усього того, чого він сам потребує для життя. Після виконання встановлених контингентів продуцент має ту користь, що йому належиться більша кількість для його власного вжитку і вжитку господарства. Завдяки новій акції премійових товарів, в обмін за здачу своїх продуктів, продуцент може одержати всі потрібні товари, а підвищені ціни в ділянці молочної і тваринницької господарки дають йому кращий і певніший прибуток з його праці.

Ото ж, ніхто не має права відмовлятися від допомоги у прохарчуванні загалу, ніхто не має права торгівлею з-під поли добиватися спеціяльних прибутків та нарушувати правильне забезпечення загалу. Кожний мусить бути свідомий, що лише завдяки пляновому ладові можна осягнути тривале, достатнє і справедливе прохарчування народу. Тим то всі мусять співпрацювати для осягнення постійної мети адміністрації, а саме, щоб зберігаючи загальне забезпечення харчами і дальше його підносячи, довести до поправи життевого стандарту і таким чином підносити загальний добробут. Забезпечення прохарчування — це питання життя всього народу. Хто діє проти ось цих, потрібних тут заходів, хто ставить опір цим заходам, або опір піддержує, шкодить самому собі і загалові та безумовно мусітиме за це відповісти.

Всі мусять погодитися з тим, що все це необхідний обов'язок, але й моральний наказ хвилини, щоб спільними зусиллями у щораз більшій мірі забезпечувати життєві потреби всього народу.

Д-р Франк
Генеральний Губернатор

Генеральний Губернатор прийняв Провідника УЦК

У приявності державного секретаря д-ра Беплє, президента Головного Відділу Внутрішнього Управління, губернатора д-ра Льозакера, губернатора Люблинської области д-ра Вендлєра та керівника Відділу для справ населення та суспільної опіки Вайрауха, Генеральний Губернатор прийняв Провідника Українського Центрального Комітету, проф. д-ра Володимира Кубійовича для обговорення важних питань опіки й допомоги українському населенню Генеральної Губернії, зокрема Люблинської области. Після вичерпного звідомлення Генеральний Губернатор при тій нагоді словами признання підкреслив поставу українського населення в рамках воєнних зусиль. Беручи на увагу потреби, що про них згадав проф. д-р Кубійович, Генеральний Губернатор відпустив поважну квоту на потреби суспільної опіки.

ОГЛЯД ВОЄННИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Минулого тижня дальше ішли великі бої. З їх розвитку можна здогадуватися, що завзяті бої на Сході будуть продовжуватися, бо ворог змагає за всяку ціну до пролому у середній частині фронту, щоб захопити бодай частину врожайних, багатих у збіжжя просторів. Харчеве положення советів дуже загрозливе. Дійшло вже до того, що большевики мусіли зменшити харчеві пайки для своїх вояків.

Після перших спроб заломити Італію духово, англійці і американці мусять здобувати Сицилію крок за кроком. Ворожий наступ на Сицилії, що змагає до повного опанування цього острову, щоб там собі створити опору в боротьбі проти самого італійського півострову, приходить серед незвичайно завзятих боїв.

На Далекому Сході Японія почала свою політичну офензиву. Її метою є впорядкув. і внутрішньо звязати з Японією новозавойовані простори. Вже відбулася перша фаза тієї офензиви: Бірма стала самостійною державою. Незабаром прийде черга на інші краї.

Завзяті бої на Сході

Майже на всьому просторі східного фронту ішли бої але найбільші й найзавзятіші лютували й далі в середній частині фронту коло Орла а опісля коло Білгороду. Під Орлом ворог змагав до прориву в південному напрямі й рівночасно хотів відрізати німецькі війська, що стояли на схід і на північ від Орла. Тому він наступав також у напрямі на Брянськ і Карачев. Без огляду на великі жертви ворог не зміг проломити німецького фронту й окружити поодинокі німецькі частини. У теперішній стадії війни на Сході німецьке команд. змагає до розбиття й знищ. якнайбільшого числа ворожих боєвих сил, тому воно звертає менше увагу на те, щоб або займати нові місцево-

ВАЖНІ НАРАДИ В ГОЛОВНІЙ КВАТИРІ ФЮРЕРА

В останніх днях відбулися в Головній Кватирі Фюрера наради політичного і військового характеру, в яких узяли участь провідні особи політичного і військового життя Німеччини, з Райхсмаршалом Германом Ґерінґом у проводі. Також японський амбасадор, ген. Ошіма, був приявний у Головній Кватирі Фюрера.

Спортовик-громадянин

У хвилині, коли в часі воєнної заверюхи наше громадянство святкує 70-ліття з дня уродин Батька Українського Тіловиховання проф. І. Боберського — мимоволі линемо думками в ці часи, коли перші каменярі-спортовці лупали скалу байдужности і незрозуміння ваги тіловиховання у житті нації. Сьогодні можемо вже сміло ствердити, що поширювання ідеї фізичного виховання і спорту, організування і організаційне поглиблювання українського спортового руху шляхом заснування й оживлювання діяльности сокільських чи січових (а згодом і лугових) гнізд, спортових клюбів, гуртків тощо, було такою самою пожиточною працею як і закладання читалень та поширювання культурно - освітнього руху.

Найбільше заслуг положив тут проф. Боберський; він завсіди вказував на те, які великі виховні користі може дати нам спорт, що вчить молодих людей повинуватись разом у гурті (дружині) певним правилам, що обов'язують в грі і поза грою, що вщеплює духа і свідомість спільної відповідальности за спільне, збірне діяння, що виказує наглядно, що успіх приходить тоді, коли всі рівномірно розложать на себе тягар боротьби та зусилля і кожний на свойому місці виконає якслід доручене завдання. Спорт — підкреслював Боберський — дає змогу плекати шляхотну амбіцію, як одиничну так і збірну, засуджує на поразку лінивство, млявість, нервову і фізичну охлявість, фізичну і нервову незворотність, брак орієнтації і здібности скорого рішення. „Найважніше, що того всього вчить спорт на практиці, на змаганнях чи на тренінгах" — учив проф. Боберський.

Хоч не легко приходилося Боберському й його учням, піонірам тіловиховного діла, боротися з моральною задухою коршемної атмосфери у передвоєнному селі, то всетаки його вперта піонірська праця довела до усунення корчми, як джерела злочинности, матеріяльного зубожіння і отупіння села. Нині, завдяки посіяному ним зерну, край покритий густою сіткою спортових клюбів і товариств, як свідків перемоги здорових і творчих сил.

У своїй праці Боберський був неуступчивий, він сміло протиставився усім противенствам. І хоч, як тяжко приходилось йому боротися зі заскорузлістю, апатією, лінивством з одного боку,

а з другого з розгуляною і на всі бешкети скорою парубочнею, що воліла продумувати над тим, якби зробити крадькома пакість сусідові, замість отверто змагатися в організованих спортових рямцях на спортовому грищі, — то все ж таки довів до кінця своє діло і навчив других як вести націю до перемоги. Сьогодні вже всі переконані, що розвій здорової і корисної спортової ідеї доконче потрібний для розвою нації. І коли незабаром надійде той час, що цілий край покритий буде густою сіткою спортових дружин, товариств і площ — то в великій мірі буде це заслуга проф. І. Боберського.

ОГЛЯД ПОДІЙ

(Докінчення з 1. стор.).

сті або за всяку ціну втримувати давні. Коли виявилося, що дальша оборона самого міста Орла, на яке большевики наступали з 3-ох сторін, вимагала б незвичайно високих жертв, німецький військовий провід рішив залишити цей вузький клин. Передтим німці вивезли з міста всі військові й харчеві засоби, знищили всі військові уладження і дали можливість більшості населення покинути місто. Тоді щойно, в ночі з 4-ого на 5-го ц. м., вони залишили румовища Орла. Скоротивши свої оборонні лінії німецькі війська успішно відбивають завзяті атаки ворога, що змагає до проломання фронту й постійно кидає в бій нові маси війська.

Другим вогнищем велетенських боїв на Сході став Білгород. Після своїх попередніх невдач ворог знову зібрав великі сили і почав наступати над горішнім Донцем і на південний захід від Білгороду. Так само як і під Орлом ворог змагає і тут до пролому на південь. Важкі бої коло Білгороду постійно зростають.

Велетенські втрати большевиків

Побіч тих двох головних побоєвищ завзяті бої ішли також над середнім Донцем, коло Ізюму, й над рікою Міюс. Після того, як німці відкинули большевиків на північ від міста Куйбишева, прийшло до завзятих большевицьких атак, щоб відбити втрачені важні горби. Німецькі війська під проводом фельдмаршала фон Манштайна й ген. Голіта відбили всі ворожі атаки.

Врешті бої місцевого значіння йшли також на Кубанському мостовому причілку й на південь від озера Ладога. Також і тут ворог не мав ніяких осягів. Останніми днями большевики почали наступати на південний схід від В'язми, де вони вже віддавна стягають багато війська і воєнного матеріялу. Можна сподіватися, що і в тій частині середнього фронту прийде до більших боїв.

Після місяця літніх боїв на Сході втрати большевиків у людському й воєнному матеріялі — величезні. Згідно з дотеперішніми даними большевики втратили за 1 місяць коло 70.000 полонених, понад 300.000 вбитих, 8.000 повзів, понад 3,000 гармат і майже 4.000 літаків.

Бої на Сицилії

Черчіль і Рузвелт думали, що після уступлення Мусоліні Італія перестане воювати й буде їх просити, щоб її помилувати. Коли ж показалося, що Італія далі воює, англійці та американці почали нову офензиву. Ворог кинув у бій великі артилерійські й панцирні сили. Та німці й італійці поставили завзятий спротив, що викликав подив і признання навіть у ворога. У важких боях, де треба криваво змагатися за кожний метер землі, ворожі війська потерпіли великі втрати. Англійці втратили 3 дивізії, але куди більше втратили американці та канадійці.

Після довгих боїв німецько-італійські війська перекинули свої оборонні становища поза Катанію, залишаючи це місто, якому стало загрожувати вороже окруження. Тепер головні бої ідуть на середньому фронті й особливо коло вулькану Етна. Кореспонденти англійських та американських газет зазначують, що теперішні бої на Сицилії справедливо заслуговують на назву пекла.

Рівночасно з боями на Сицилії ворог бомбардує відкриті італійські міста. Останіми часами від бомб ворожих летунів багато потерпів Неаполь, Турин і Майлянд. Ворожі летуни дотла знищили в Неаполі стару і загально шановану церков св. Януарія, та поруйнували багато інших культурних і мистецьких пам'ятників. Неаполь уже перебув 97 ворожих налетів. Італійський король відвідав разом зі своєю жінкою Неаполь і зокрема багато часу присвятив відвідинам ранених і хворих по лікарнях. Рівночасно королівська пара призначила пів міліона лірів з власних фондів на допомогу жертвам летунських налетів у Неаполі.

В останньому часі масово голоситься до війська італійська молодь, яка ще не закінчила літ, вимаганих законом для військової служби.

В повітрі і на морі

Минулий тиждень приніс тільки один більший ворожий налет на Гамбурґ. Підчас тієї атаки ворог утратив 27 літаків. У зв'язку з налетами на Гамбурґ Фюрер відзначив військового коменданта цього міста ген. Вале, що з нараженням власного життя рятував цивільне населення, високим орденом Лицарського Хреста з мечами до Хреста Воєнної Заслуги.

1. ц. м. ескадра американських літаків намагалася заатакувати з Близького Сходу — мабуть зі Сирії — румунські нафтові поля коло Плоешті. Завдяки боєвій готовості німецько-румунського летунства атака не вдалася. З-поміж 125 ворожих літаків тільки 60—70 долетіло до Румунії. З того збито 52 ворожі літаки. 15 ворожих бомбовиків мусіло осісти на невтральній території Туреччини, яка затримала ворожі машини і летунів аж до кінця війни. Американський налет на Плоешті спричинив жертви між цивільним населенням: вбито 116 а ранено 147 осіб. З того 63 вбитих і 60 ранених припадає на в'язницю в Плоешті, на якої дах упав вістрілений американський бомбовик. Бомбардовані румунські простори відвідав король Михайло й його мати королева Олена та голова румунського уряду марш. Антонеску.

Минулого тижня німецькі підводні човни затопили 6 ворожих кораблів загальної містоти 43.500 тон. Як пишуть кореспонденти шведських газет, що самі відбули подорож до Америки на ворожому кораблі, що їхав під конвоєм разом з іншими кораблями, морські бої на Атлянтику ідуть далі. Німецькі підводні човни далі загрожують ворожим кораблям.

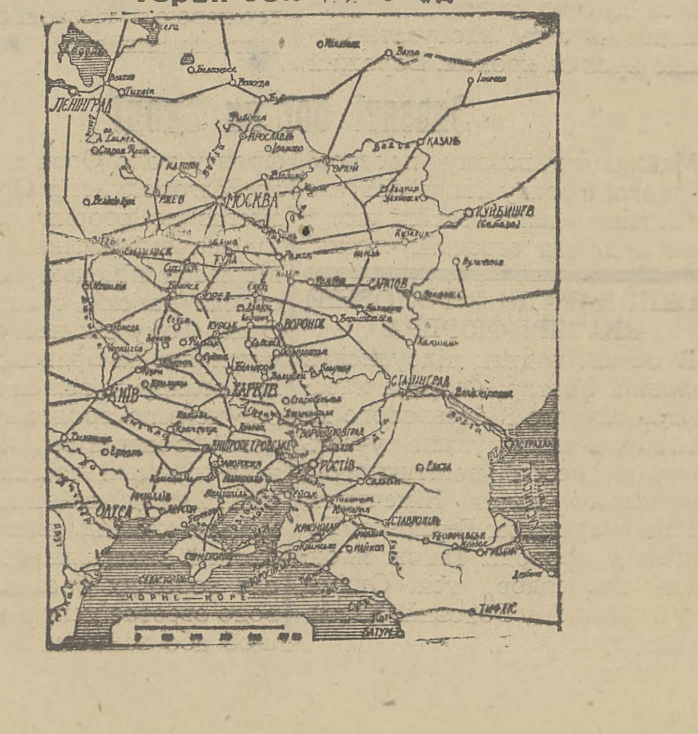
На Далекому Сході

Саме 7. 8. ц. р. минув рік, як на Тихому океані почалася перша морська битва коло Соломонових островів. Досі таких боїв було вже 10. Впродовж цього часу ворог утратив 152 воєнні кораблі (між ними 6 великих боєвих панцирників, 4 літаконосці, 44 кружляки, 37 нищильників і 40 підводних човнів) і 2885 літаків. Під сучасну пору ідуть великі бої на острові Нова Джорджія, де ворог за всяку ціну хоче заволодіти важною опірною точкою — Мунда. Зате припинилися ворожі наступи у східній частині Нової Ґвінеї.

1. ц. м. Бірма стала самостійною державою. Так здійснилася заява, яку ще в лютні ц. р. склав голова японського уряду Тойо. В травні ц. р. іменовано спеціяльну комісію, яка зайнялася підготовою Бірми до нового життя. З днем 1. ц. м. згадану комісію в складі 25 осіб проголошено бірманським парляментом. Японія повідомила голову дотеперішньої управи Бірми, д-ра Мава, що вона припинює свою військову окупацію. Д-р Мав візвав парлямент проголосити бірманську державу, що сталося серед великої радости всього населення. Тимчасовим головою нової держави став д-р Мав, який є рівночасно також і головою уряду. Він має бірманський титул „адіпаді". Нова держава підписала договір про співпрацю й приязнь з Японією та одночасно виповіла війну Англії й Злученим Державам.

Як уже знаємо, за Бірмою має піти проголошення державної самостійности Філіпін. Опісля прийде Ява, де вже також почалися вступні заходи в тому напрямі. Тією своєю політикою Японія хоче собі з'єднати народи південно-східної Азії, щоб вони бачили свій життєвий інтерес у приналежності до Японської імперії.

Терен боїв на Сході

Большевики не довіряють своїм союзникам

Большевики цілком відкрито заявили у московській „Правді", що англійці й американці тому не хочуть створити правдивого „другого фронту" в Европі, що вони кермуються не військовими, але політичними спонуками. Іншими словами большевики кажуть, що англійці та американці не бажають собі відтяження червоної армії на Сході. Рівночасно з тим большевики зажадали співучасти в окупації Італії й управі її зайнятих земель. Врешті стало відомо, що Сталін домагається, щоб в Европі після війни скрізь призначити за його порадою „демократичні" уряди, що в дійсності були б комуністичні. Вже тепер большевики попризначували різні такі „уряди" в Москві. У зв'язку з тим усім знову виринув плян, щоб зорганізувати зустріч Черчіля, Рузвелта й Сталіна для обговорення большевицьких плянів щодо Европи. Та як можна було й сподіватися Сталін не виявив охоти до такої наради. З тієї причини англійські часописи стали писати, що важко вести політику з большевиками, які роблять те, що їм хочеться й про це ні слова не кажуть своїм союзникам. На думку англійських газет ті розходження могли б довести до „третьої світової війни" тобто до війни між англійцями і большевиками.

Що большевики ведуть свою окрему політику — це ясна справа. Про те свідчить хоч би наказ Сталіна, який цього року зимою знайшли при якомусь вбитому большевику. З нього виходить, що теперішня війна має для большевиків 3 стадії: 1-ша відступ, щоб оминути знищення, 2-га боротьба за очищення території СССР а 3-тя знищення світового капіталу. Показується, що поміч Сталіна може Англію й Америку дорого коштувати.

Заклик УЦК
до хліборобського населення

З нагоди жнивної кампанії Український Центральний Комітет видав такий заклик до українського хліборобського населення:

Українські Хлібороби!

Вже почалися жнива. З косами й серпами йдете на Ваші лани, щоб зібрати плоди важкої праці. Идете на поля в часі, коли війна входить у найбільше рішальну стадію, коли міліони вояків проливають кров в обороні своїх народів і европейської культури. Міліони робітників у всіх краях Европи кують зброю для фронту, а хлібороби продукують хліб для потреб війни.

На порозі п'ятого року війни звертаємося знову до Вас, українські хлібороби, з закликом: виконайте свій обов'язок!

З продовжуванням війни — воякам теж не стає легше на фронті. Але вояки мусять виконувати свій обов'язок аж до переможного кінця своєї боротьби, і так само Ви, українські хлібороби, і з Вами ми всі, члени української нації, мусимо виконати наші обов'язки, що їх накладає на нас війна. Закликаємо вас виконати воєнну конечність, якою є здача контингентів збіжжя. Зробіть це з певною свідомістю та не слухайте лукавих підшептів, якими вороги будуть певне намагатися баламутити Вас, щоб ослаблювати фронт, щоб стягати нещастя на наших людей та шкодити нашій національній справі. Зверніть увагу на діяльність ворожих чинників та збережіть зібране збіжжя перед їхніми саботажами.

На безмежних просторах східного фронту йде велетенський бій, у якому вирішується на довгі віки також доля всього українського народу. Мусимо бути свідомі цього, та доложити всіх наших сил, щоб виробити краще майбутнє й добру долю!

Український хліб це теж важна допомога в боротьбі з найбільшим ворогом українства — з московським большевизмом!

Масові могили, що в них скриті невинні українські жертви звиродніло́го большевицького терору, взивають усіх нас не жаліти нічого для великої справи! Вони пригадують нам, що сталось би з усіми нами, коли б перемогла обагрена кров'ю невинних жертв червона зоря!

Саме в цих днях станули найкращі сини українського народу як охотники під військові прапори, то й український селянин не може лишитися позаду. Якщо вони не жаліють своєї крови, то чи ж можна отягатися з матеріяльними жертвами? Одні з мечем у руці, другі з серпом — мусять допомогти в святій боротьбі.

Збіжевий контингент — це потом зрошена жертва, що її складає український хлібороб на жертівнику війни, нашої спільної війни! Висоту контингенту диктують вимоги воєнної господарки, а вимірює уряд Генеральної Губернії.

До співучасти в поділі контингентів допущені також господарські референти УСК, УДК, Делегатур, мужі довір'я які мають дбати про те, щоб розподіл контингентів був справедливий. Обов'язком українських хліборобів є тісно співпрацювати в цій нашій спільній і загальній справі.

Українські Хлібороби! Так як і в минулому році виконайте свій обов'язок сумлінно, чесно і по змозі Ваших сил якнайкраще.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ

Високі Достойники Православної Церкви Г. Г. у Варшавського Губернатора

На закінчення Святого Синоду Православної Автокефальної Церкви в Генеральній Губернії, який відбувся у Варшаві, Губернатор варшавської области д-р Фішер прийняв у палаті Бриля, з доручення Генерального Губернатора, митрополита Православної Автокефальної Церкви Діонісія, архієпископа Холмщини і Підляшшя Іларіона і архієпископа з єпархії краківської і львівської Палладія.

Засідання Собору Православних Єпископів в Ген. Губерії

В днях 2. до 6. серпня ц. р. відбулося у Варшаві засідання Собору Православних Єпископів під головуванням Його Блаженства, Блаженнішого Митрополита Діонісія. На Соборі обговорено багато актуальних справ. Наради проходили в діловому характері та западали однодумні ухвали. — У середу 4-го ц. м. припадало храмове свято церкви св. Марії Магдалини на Празі. З того приводу приявні на Соборі Владики: Його Блаженство Митрополит Діонісій, Владика Іларіон та Владика Палладій відправили в сослуженні численного духовенства торжественну Службу Божу, підчас якої виголосив проповідь митроф. прот. о. Чубук-Подільський. Хоч це й був будень, на заклик голови УДК полк. Поготовка, громадянство численно явилось на це рідке торжество. По Службі Божій митроп. Діонісій видав обід для Владик Собору, чесного духовенства, монашества та представників громадян. Засідання Собору закінчилось 6. ц. м. виступом митрополита Діонісія в радіо, який в імені Собору Єпископів, виголосив доповідь на тему: „Історичне змагання світла з тьмою", в якому яскраво змалював цю велитенську боротьбу, що її веде німецький нарід прота навали із сходу безбожного большевизму. І завдяки цій боротьбі навалу сходу затримано, тим самим, забезпечено европейську культуру та її здобутки. Відложивши особисті вигоди — митрополит взиває вірних не залишатись пасивними в тому велитенському змаганні, і вкладом своїх рук причинитись до останнього поконання ворога.

У неділю 8. ц. м. Владика Палладій ввів урочисто у церкву о. проф. д-ра М. Трохимчука, якого підчас торжественної Служби Божої підніс до сану протоєрея. О. прот. Трохимчук підчас Служби Божої виголосив гарно продуману та змістовну проповідь. п-я-к

ДЕНЬ СВ. ВОЛОДИМИРА У ВАРШАВІ

В день св. Володимира, що є одночасно днем Ім'янин Провідника У. Ц. К., проф. д-ра Кубійовича, у Варшаві в українськім православнім соборі на Празі Владика Палладій в сослуженні численного духовенства відправив торжественну Службу Божу і молебень в намірені Достойного Солензанта. Перед молебнем Владика Палладій виголосив проповідь, в якій підкреслив потребу консолідації всіх українських сил.

У тому ж часі о. ігумен Пушкарський відправив молебень у грекокат. церкві при вул. Медовій. Після Богослуження відбулося в УДК, під проводом голови УДК полк. М. Поготовка урочисте засідання, на якому заступник голови УДК полк. Петро Крижанівський виголосив реферат про діяльність УЦК під проводом проф. д-ра Вол. Кубійовича.

СВЯТО ВОЛОДИМИРА В ХОЛМІ

У день свята, себто в середу 28. липня ц. р., не вдалося його влаштувати з причин, незалежних від холмського УДК. У четвер, 29. липня п. р. відбулося в домівці УДК в Холмі святочне засідання, на якому були приявні всі працівники УДК і д-р Степан Баран, правний дорадник УДК. Голова УДК кап.-лейт. С. Шрамченко виголосив довшу промову з нагоди іменин Провідника УЦК проф. д-ра Володимира Кубійовича, подаючи важніші дані з його життєпису як вченого й громадського діяча, зокрема у сучасний переломовий час на тлі різноманітної праці Українського Центрального Комітету, і його поодиноких клітин під його проводом. Святочні сходини закінчено відспіванням многоліття для д-ра В. Кубійовича і національним гимном.

У неділю, 1. серпня ц. р. після Св. Літургії у греко-католицькій церковці в Холмі о. декан д-р И. Федорик відслужив урочистий молебень в намірені Провідника д-ра Вол. Кубійовича і в гарній довшій проповіді подав його життєпис та змалював його великі заслуги під цю історичну пору для українського народу. Приявні були численні представники місцевого українського громадянства обох віроісповідань та представники наших місцевих установ. Ті самі представники удалися опісля до православного собору, де після Св. Літургії о. протопресвітер Іван Левчук в асисті кількох священиків і дияконів відслужив молебень у намірені Провідника д-ра Вол. Кубійовича. Відповідну проповідь про значіння свята й заслуги проф. д-ра Володимира Кубійовича виголосив о. протопресвітер Левчук. У часі молебня співав катедральний хор.

Пропагандивна чота дивізії „Галичина"
виїхала на вишкіл

3. серпня ц. р. відбулося у Львові в присутності представників німецької влади й Військової Управи прощання 1-ої Пропагандивної Чоти СС Стрілецької Дивізії Галичина, яка виїхала до Німеччини на вишкіл. У склад тієї чоти увійшли журналісти, світливці, фільмові світливці, малярі, спікери й радієві техніки.

Від'їжджаючих попрощав керівник Відділу Пропаганди Вергун, вказуючи на завдання й вагу праці пропагандистів. Вони мають бути звеном поміж фронтом і батьківщиною. Їх завдання є дати правдивий образ геройських подвигів фронтових вояків і в такий спосіб піддержувати на дусі запілля та напоювати його вірою в перемогу. Кожний воєнний звітодавець мусить бути рівночасно добрим вояком і через те мусить перейти подвійний вишкіл — вояцький та по своїй спеціяльності. Голова Військової Управи полк. Альфред Бізанц у короткій промові підкреслив вагу вояцького, зокрема рекрутського вишколу, що є основою військового знання й тим першим ступнем, який мусить пройти кожний вояк, щоб потім могти приказувати.

Один з від'їжджаючих редакторів в імені своїх співтоваришів впевнив, що вони совісно й по своїм найкращим силам виконають покладені на них обов'язки. На залізничому двірці від'їжджаючих членів Пропагандивної чоти пращали їхні родини, представники УЦК, „Українського Видавництва", „Сільського Господаря", дівчата з Відділу Молоді, що прибули зорганізовано, всіх кількадесять осіб.

Селянине!

Сповни свій обов'язок, віддаючи своєчасно контингент. За те Ти користуєшся охороною влади і одержиш у нагороду цінні премії.

Про комбінаторів і слабодухів

Кожна людина, яка думає, бачить і слухає, знає, що сьогоднішня світова війна — це найбільший збройний змаг, який колинебудь мав місце на земній кулі. Сьогодні ж відбувається велика гра за існування багатьох народів, зокрема народів Европи. Звідомлення, що приходять з фронтів, звідомлення, що приходять з теренів, де на мирне населення падає град бомб, дуже переконливо говорять, що перемога одного з противників буде однозначна присудові смерти для другого.

Те, що ми українці опинилися по цьому боці барикади, за якою, не зважаючи на завзятий бій, поволі формується нове життя, це ніякий припадок. Це обумовлене не лише нашим геополітичним положенням та історичними традиціями, але передусім нашим сьогоднішнім психологічним наставленням. І ми дуже добре розуміємо, що в цій ситуації, яка тепер заіснувала, ніяких задних коліс для нас нема, бо ми їх відкинули. Навчені досвідом 1914—1920 років та „щасливим життям" під чоботом „братніх народів", ми визбулися всяких оман, ми побачили з ким нам подорозі і в якому напрямі. Одначе, як у кожній суспільності так і в нас є ще і такі одиниці, які комбінують, які оглядаються за задніми колесами, які кладуть вуха по собі думаючи, що, зробивши вигляд ягняти, зможуть дожити й сто років. Це люди, які в сьогоднішній політично-военній ситуації, в наших умовинах, шукають т. зв. „золотої середини", які хочуть забезпечити тільки своє існування, тоді коли ввесь загал, ціла суспільність, поставила на карту долю майбутніх поколінь.

Комбінатори, шукачі „золотої середини" — це небезпечні люди, слабодухи, які своїм невірством у власні сили могли б заразити ширші кола нашого громадянства, могли б штовхнути його у велике нещастя, як це зрештою не раз уже було в нашій історії, коли б їм вчас не протиставити здорову думку й чин. Яка ж причина цього, що появляються оці комбінатори й слабодухи? Хто ж зацікавлений у цій зневірі наших людей в слушність і успішність нашої справи, в перемогу західної культури і зброї над відвічним ворогом Европи — Москвою і її заушниками? Ми навчені багатим досвідом повинні вже цього ворога, цього вовка в овечій шкурі, що підкрадається до нас, пізнавати на милю від себе. І ми його пізнаємо, ми знаємо хто він і в чийому інтересі він діє і до чого він змагає. Але ці наші деякі слабодухи і комбінатори вірять словам цього вовка, слухають його пропаганди і піддаються її впливам. Вони забувають, що коли б перемогли наші вороги, то і для них не було б милосердя, бо сьогодні, коли гинуть мільони людей, над милосердям уже давно відправлено панахиду, і безглуздям є вірити в нього. Чи ж треба на те доказів? А бомби на міста і на безцінні пам'ятники культури, і на людей, стариків, жінок і дітей у багатьох областях Німеччини та Італії, масові могили на землях України, а несподівані, скритовбивчі постріли в передових наших людей — чи це не докази?... Їх можна б вилічувати в безконечність. Наші вороги, які одночасно є ворогами союзників, хочуть нас знищити, хочуть нас стерти з поверхні землі, бо ми стоїмо на перешкоді їхнім хижацьким цілям. І тут комбінатори „золотої середини" дуже помиляються, коли думають, що їхній овечий вигляд допоможе їм „благополучно" перетривати бурю і щасливо зажити у своєму вишневому садку. Ця, сьогоднішня буря змете їх швидше, як тих, що відважно стали в її осередку, що гостро зорять за ворогом, змагаються з ним рискуючи життям для загальної справи.

Ці комбінатори це переважно люди збаламучені, перестрашені, які ніколи не мають свого погляду на життя, які занадто дорожать власною шкурою —і тому то обов'язком кожного свідомого українського громадянина є виштовхнути такого слабодуха з його барлога, показати йому цього вовка в овечій шкурі, який дуже часто навіть буває в нього гостем. Одне слово, треба вперто і розумно знищувати ворожу пропаганду. Не дай Боже, щоб такі „комбінаторства" стали масовим явищем. На щастя це поодинокі випадки, а те, що пишемо про них виходить з простих наших міркувань, щоб цей небезпечний бацил убити в зародку, щоб він не мав змоги і часу шкодити нашому національному організмові.

БЕН.

Селяни і робітники — „вороги народу"...

Фінський учений, професор анатомії при університеті в Гельсінках Ніільо Песонен, по повороті з Винниці прийняв керманича Українського Інформаційного Бюра в Гельсінках і поділився з ним своїми враженнями з України. Про страхіття у Винниці проф. Песонен сказав таке:

Поодинокі масові могили постепенно відкриваються, а трупи ховають знову за кілька днів. Із замордованих знімають одежу, по якій населення може своїх рідних і близьких розпізнати. Могили, які ми досліджували, відкрито на наших очах. Жертви кидано до ям у всій одежі, нераз ми находили при них навіть кожухи. Це жінки приносили кожухи для своїх чоловіків до в'язниці, тому що большевики казали, що вивезуть їх на Сибір. Всі мужчини мали руки зв'язані на спині. Вони мусіли перетерпіти багато мук. Їх стріляли з-заду, але багато нижче тім'я та дуже слабою стрільною зброєю. Нераз ми стверджували три, а то й чотири стріли. Проте людина не вмирає відразу, коли їй пустити кулю понижче тім'я. Багато жертв ковтало ще землю після того, як гроби засипано. Також конвульсійне положення багатьох трупів доказує, що вони ще жили після кинення до гробу. В багатьох випадках ми ствердили, що жертви були добиті ударом по голові якоюсь дерев'яною довбнею чи іншим твердим предметом. У них зовсім розторощені черепи. Треба підкреслити, що спосіб мордування жертв у Винниці зовсім інший від катинського. В Катині стріляли поляків у тім'я, при чому куля виходила чолом, так що смерть наступала відразу. У Винниці чекісти вживали тільки самих олов'яних куль. Муки цих помордованих українців годі собі уявити...

Між трупами були головно селяни й робітники. Це можна було зовсім легко ствердити по паперах, які ми знаходили в кишенях. З паперів можна було також довідатись, що майже єдиним обвинуваченням проти кожної жертви було те, що вона „ворог народу". Арештуючи цих людей, чекісти робили в їх помешканнях труси, підчас яких вони списували протоколи. В протоколі звичайно зазначено, які речі забрано в арештованого. В більшості це були біблії, молитовники, листи від рідних зза кордону, тощо. Всі жінки з якими ми говорили, твердили, що їх чоловіки були зовсім непричасні до якихсь політичних рухів.

Завіщо арештовано винницькі жертви

Коли хтось розглядає трупи витягнені з масових могил у Винниці, заєдно насувається йому питання: завіщо НКВД арештувало цих людей і завіщо їх так жахливо повбивало?

— Чи вашого чоловіка арештували? — Слідча комісія на місці вбивств у Винниці ставить безупину це питання жінкам, що ходять, з обличчям у сльозах, поміж рядами повикопуваних трупів і шукають за якимось знаком, або розглядають довгі ряди білля. Рідко коли дістаємо якусь певну відповідь. У найчастіших випадках вона така: „Мені сказали, що мій чоловік „ворог народу", але в дійсности мій чоловік не займався ніколи політикою і не був членом ніякої організації".

Катря Корнієнко з Кордишівки, біля Козятина, розповіла, що при арештуванні її батька й сестри йшло, очевидно, про помсту. Міліціонер, Микола Б. залюбився в її сестрі, а вона не хотіла й чути про нього. Тоді він однієї ночі влітку 1938 року заарештував її сестру, а наступного дня і батька. Тепер Катря Корнієнко розпізнала в саду трупа свого батька, саме по сорочці, що була на ньому.

ЗА ДАВНЮ ЗНИМКУ

Михайлина Маковська подала до протоколу таке:

Шостого травня 1938. року, в другій годині вночі, з'явилися в нашому мешкані два урядовці НКВД і дві години переводили трус. Як причину подали буцімто на мого брата паде підозріння, що він скриває якусь зброю. Не зважаючи на цю подану причину, НКВД-исти перекинули насамперед усі його писання, всі листи, а також фотографічний альбом. Вкінці вони знайшли фотографію російського вояка з царських часів, якогось знайомого моєї матері. Цю фотографію сконфісковано, а мою матір на місці арештовано і відпроваджено в тюрму НКВД. Коли я пізніше прийшла розпитувати за моєю матір'ю, мене справили в Київ, а з Києва знову в Винницю. Тут мені сказали щоб я ждала, аж мене повідомлять, але я вже більше про матір нічого не чула, аж поки оце біля могил віднайшла одіж моєї матері. Це доказ для мене, що моя мати лежить також між масою вбитих на цьому жахливому полі.

НІХТО НЕ БУВ ПЕВНИЙ СВОЙОГО ЖИТТЯ

Оксана Шістка з Бугаївки розповідає: 28. травня 1938 року кілька НКВД-истів арештувало мого чоловіка, Миколу. З нашого малого села вивезено того дня 9 осіб, а з цілої громади щонайменше 50 осіб. Про причини арешту не можна було ні від кого ніщо довідатись, ба, навіть пізніше в урядах НКВД нам про те не сказано ніщо. Сьогодні віднайшла я серед масових могил, тут у Винниці, штани і плащ мого чоловіка і з певністю пізнала, що це його речі.

З соток подібних заяв рідні закатованих стає ясно, що тут не було мови про якусь політичну організацію, або про якісь злочини арештованих, але тільки про терористичну акцію на застрашення українського населення.

Оце вперше коло масових могил у Винниці можна збагнути найменші подробиці жахливої системи НКВД. Ні один мешканець Советського Союзу не був певний завтрішнього дня, коли якомусь із його злосчливих сусідів упало на гадку зробити на нього донос. При першій терористичній акції його арештовано і без судового вироку засуджено на смерть пострілом у потилицю.

МАДЯРСЬКА ПРЕСА ПРО ГАЛИЦЬКУ ДИВІЗІЮ СС.

Берлінські кореспонденти мадярської преси подали вістку, що „впродовж ледве трьох місяців зголосилося добровільно до Галицької Дивізії —84.000 українців. З-поміж них прийнято досі 54.000. Дальших 25.000 залишено на деякий час, щоб їх все таки пізніше включити в ряди формації. Недавно відбувся відмарш перших українських відділів до вишкільних таборів".

БЕРЕЖАНЩИНА ПРОЩАЄ ОХОТНИКІВ

Дня 29. липня ц. р. Бережанщина проводила другу групу добровольців СС Стрілецької Дивізії Галичина, які виїхали на вишкіл. По прийняттю в Міській Управі, де співав міський хор „Боян", добровольці зорганізовано вирушили до залізничої станції, куди супроводжували їх українські місцеві громадяни і багато приїжджих з повіту. Перед відходом поїзду їх тепло попрощали, побажавши з честю послужити на славу рідної Батьківщини та переможцями вернутися домів.

Робітникам до відома! Військова Управа Галичина повідомляє, що українським робітникам, які приїхали на відпустку з Німеччини не вільно голоситися добровольцями до СС Стрілецької Дивізії Галичина. Вони мусять по закінченні відпустки повернутися назад до своїх місць праці.

Чужинці про хоробрість наших предків

З давніх давен наші предки були добрими, сміливими й хоробрими войовниками. Знаємо про це і з наших старинних літописів, а ще більше з того, що сучасні нашим предкам чужі письменники писали про них.

Вже про найдавніших наших предків, про антів, писав ґотський історик з 6. ст. по Хр., Йордан: „Анти найсміливіші поміж словянами й живуть на Лукоморі Понту (Чорного моря) від Дністра по Дніпро". А грецький історик Прокопій Кесарій з другої половини VI століття писав про антів: „До бою йдуть пішки й тримають у руках малі щити та списи. Панцира не одягають ніколи".

Знову ж дещо пізніший від Прокопія грецький цісар Маврикій (582—601 рр) так описує войовничість антів: „Вони витривалі, легко зносять і спеку і холод, сльоту й наготу тіла й голод... Дуже зручно вживають засідок, нападів і підступів, вдень і вночі, продумуючи над різними способами воювання. Усіх перевищують своїми способами проходити ріки й уміють теж дуже довго пробувати під водою. Кожен із них озброєний двома малими списами, а деякі мають тяжкі до ношення щити. Рідко наступають збитою лавою".

Царгородський патріярх Фотій каже про наступ днязів Аскольда й Дира на Царгород у 866 р.: „Народ неславний, народ, що про нього досі ніхто не згадував, народ, що його ми ставили нарівні з невольниками — здобув собі таке ймення, такий став славний! Зневажуваний і бідний дійшов до такого значення й багатства. Жив десь далеко від нас, варварський, кочовничий, без зброї, без ніякого військового мистецтва — так могутньо й нагло ринув на нашу країну, як морські буруни"...

А ось як описує грек, Лев Діякон, коло 990 р. бій князя Святослава Хороброго з греками: „Війська станули до бою. Почався великий бій. І спершу боротьба йшла обабіч рівно. Українці билися сильно, вважали великим соромом, якби тепер перемогли їх греки, які мали в сусідніх народів славу, що завжди в бою перемагали".

Пізніші західньо-европейські подорожники не цікавилися вдачею нашого народу. Вони звертали увагу більше на багатство землі, пишноту княжого життя, великі багатства Києва. А після татарського наїзду в 1240 р. подорожники боялися їхати туди.

Аж у XVI. ст. вже більше подорожників їде через Україну. Згадаймо тут хоч декілька з них. Михалон Литвин, що в 1550 р. був на Україні, з роду справді литовець, каже про мешканців Придніпрянщини: „Мешканці відзначаються хоробрістю та зручністю, тому в цій країні дуже легко набирають хоробрих вояків".

Італієць Ґамберіні в 1584 р. пише про українських козаків: „З козаків можна зібрати чотирнадцять до п'ятнядцять тисяч добірного добре озброєного війська, жадного більше слави, як наживи, готового на всяку небезпеку. Їх зброя — шаблі й рушниці, що їх у них ніколи не бракує. Добрі вони до війни кінної й пішої, дають собі добре раду й на морі".

Посол до запоріжців цісаря Рудольфа II. Ерик Лясота в р. 1594 називає запоріжців „хоробрими й підприємчивими людьми, що з ранніх років вправляються в військовому мистецтві й прекрасно вивчили ворога — турків і татар.

А поляк Бартош Папроцький ув орації до польських панів, що її надрукував у своїй „Паноші" (жив 1544—1614) так пише про запорізьких козаків: „Чи раз же то рік-у-рік ганяються ці поважні люди за татарами, не боячись пригоди військової. Мов ті смілі леви обороняють вони все християнство. Мало не кожного з них можна назвати Гектором[1]. Нема від вас їм ніякої підмоги, а вам від них спокій, наче годованим волам. Хто нашого часу переважив у чому небудь українця...

Шукай між українцями й гетьмана й доброго вояка. Не люблять вони як у раді радять над замиренням... Не ходять вони в дорогих одягах, вкриваються славою, що дорожча за ваші одяги. Слава цього народу розлилася по всьому світі й по віки лишиться по ньому, хоча б Польща і згинула. Що робив Геракль, як бив гидри, не милуючи й земних боїв, те в Україні зуміє зробити кожен. Самсон розідрав челюсті левові, такі подвиги нашого часу українцеві за звичай. Страшний турчин роззявив на нас пащу, отже хоробра Україна нераз туди засувала руку".

В XVII ст. пебував на Україні французький інженер Боплян, а саме в рр. 1630—47. Він написав опис України по французьки в 1650 р. Він пише про українських козаків: „Хоробрі переможці, загартовані в боях, завжди готові на перший наказ виступати в поле... З природи кріпкі й рослі, мають сильне здоровля. Небагато з них умирає в постелі й то в глибокій старості. Більшість покладає голову на полі слави. Козаки сильно люблять волю, смерть уважають кращою від рабства".

Так писали чужинці про хоробрість українців уже від найдавніших часів. Таких похвальних висказів різних чужинців можна б подати багато більше, особливо ж із останніх часів, з першої світової війни, як про Українських Січових Стрільців так і про інших вояків, що билися в тій війні.

Вистане тут навести тільки подяку Українським Січовим Стрільцям, що її висловив командант 55 дивізії ген. Фляйшман після боїв на горі Маківці.

„Українці! — писав він у денному наказі — З великою гордістю можете дивитися на Ваші геройські діла! Кожен мусить бути гордий на приналежність до Вашого корпусу, що має право назвати себе вибраною частиною. Я певний, що в кожній небезпеці можна на Вас числити. Щоб ті бажання сповнились тричі: слава!"

То ж коли тепер Голова Військової Управи полковник Біланц сказав, що українці старий вояцький народ, він того не схопив так собі з повітря, сказали йому про те наше минуле та записки чужинців про українську хоробрість у боях. Правда, він і сам міг у тому переконатися, бо ж був старшиною в Українській Галицькій Армії і мав нагоду добре пізнати українське військо.

ал.

[1] Гектор, славний троянський полководець.

Д-р ЄВГЕН ХРАПЛИВИЙ

3)

Господарство Холмщини і Підляшшя

Якщо йде про снігову покриву, то вона, за винятком південної частини височини й зокрема Белзчини, невелика, часто навіть зимою з причини вітрів, чи відлеги зникає, а тоді трапляється вимерзання озимини.

Число днів з опадом в поодиноких місяцях також досить правильно розложене. Щодо цього бракує даних зі самої території Холмщини й Підляшшя, одначе числа з двох граничних місцевин, які недалеко віддалені від сусідніх наших околиць, дають погляд на цю справу; число днів з опадом в поодиноких місяцях в пересічі за рр. 1891—1910 було:

	Люблин	Пулави
I.	18	13
II.	13	13
III.	16	13
IV.	13	14
V.	13	13
VI.	14	14
VII.	14	16
VIII.	13	13
IX.	11	10
X.	12	12
XI.	12	14
XII.	14	14
I—XII.	158	159

Очевидно, що південні околиці виказуватимуть більшу кількість днів з опадом головно у літніх місяцях, а менше цих днів буде в північних частинах країни.

Відносно граду, то нема докладних довголітніх записок. Найчастіше падуть гради на півдні, а якщо йде про пору року, то переважно у травні, червні та липні. На півдні стрічаються також т. зв. градові смуги з частими, майже щорічними градами, що мають одначе льокальне значення.

Опади тісно зв'язані зі захмаренням та кількістю водної пари у повітрі. Якщо ясне, безхмарне небо означимо 100, то середнє річне захмарення в Пулавах на основі записок 1886—1910 рр. було 67%, а для Холмщини й Підляшшя можна його приняти в середньому за 65%. Літнє захмарення є менше і зменшується до 53%, зимою доходить до 75%, при чому воно все є більше на півночі, чим на півдні. Зате весною захмарення на півдні більше, а півночі менше.

Якщо розглядати, скільки днів погідних і хмарних є в поодиноких місяцях, то найбільше погідних є у вересні, найбільше хмарних у грудні. На півдні є все більше цілком погідних днів чим на півночі країни. Цілком погідних днів на Холмщині й Підляшші рахують до 45, цілком хмарних до 140, решта це півхмарні і півпогідні дні.

Кількість годин, що в них сонце безпосередньо насвітлює землю (т. зв. інсоляція), докладно не нотована в поодиноких околицях, але її приймають на 1700 годин на рік.

Щодо вогкости повітря, то безглядна вогкість, себто кількість грамів водної пари у 1 м³ є у річній пересічі (Пулави) 6,9, найбільша літом в липні 11,7, найменша зимою в січні 3,3. Очевидно у різних місцевинах Холмщини й Підляшшя мусить вона мати деякі відхилення від цих даних.

Знову ж зглядна вогкість, себто відношення між дійсною вогкістю у воздусі, а тою кількістю пари, що при даній температурі може загалом у повітрі поміститися, і яка є куди більше для нас важна, чим безглядна вогкість, є для Пулав у річнім відношенню 78%, найнижчою є вона в травні (біля 70%), а найвищою в грудні (87%). Зміни зглядної вогкости у різних місцевинах та для різного висотного положення є поважні, одначе для цього бракує даних.

Так отже підсоння (клімат) Холмщини й Підляшшя виказує загалом ціхи уміркованi, при чому на півдні вагання є дещо більші, чим на півночі, а на сході більші, чим на заході. Є це вплив двох різних кліматичних полос, що саме тут сходяться, висотного (гіпсометричного) положення країни та кліматичних чинників, що ми їх описали. Назагал підсоння пригідне для ведення усіх ділянок сільського господарства, що можливі у наших кліматичних умовинах, при чому необхідно звернути увагу на різниці простірного та висотного розміщення поодиноких місцевин в терені та уважити їх природні і кліматичні різниці.

Ґрунти Холмщини й Підляшшя, що повстали у висліді обговорених досі геологічних, водних (гідрографічних), кліматичних та висотних (гіпсометричних) умовин є в залежності від різноманітности цих чинників у різних околицях країни різні. Височина виказує більшість ґрунтів сильних, врожайних, що з них вибиваються на перше місце лєси, потім чорноземи та боровини. Тільки бувший Холмський повіт має землі бідніші. Низина має переважно легкі, бідні ґрунти, головно ж піскові, попільнякові (білицеві) та суглинки. Білгорайщина має головно піскові землі, одначе не мало там також лєсів; зважити треба, що з янівської, багатшої округи тільки окраїни належать до наших земель. Очевидно, що в кожній частині країни виступають майже всі роди ґрунтів, починаючи лєсами, а кінчаючи майже неуправними багнами та глинами. В короткому описі годі подати докладно стан різних родів ґрунтів в поодиноких околицях, тому подаємо (за Т. Мечинським) відсоткову кількість площині головних родів у поодиноких повітах.

Господарювання збіжжям та пашею в 1943-44

В 1943/44 господарському році Головний Відділ Прохарчування й Сільського Господарства зовсім інакше поставив справу здачі хліборобських продуктів. В той час, як дотеперішній континґент здачі був мінімальною кількістю, що її здавало сільське господарство, суму здачі на найближчий господарський рік слід уважати постійним континґентом. Це не значить, що понадконтинґентовий збір—продуцент може вводити в торгівлю по своїй волі, по цінах інших, ніж урядові. Продуцент зобов'язаний віддати допущеним станицям скупу всі продукти, що їх не може зужиткувати у власному господарстві. В основі не вільно продавати будькому іншому, як цим станицям; за це грозить кара.

Якщо продуцент вповні виконав свої обов'язки здачі, тоді вільно йому й особам, приналежним до його господарства збільшити консумпцію хлібного збіжжя. Крім того він має право старатися про підвишку запотребування на пашне збіжжя, якщо потреба цього може довести на основі поголів'я свого живого інвентаря. Молоти збіжжя для власного вжитку можна й надалі в допущених для цього млинах, при чому платити вільно тільки готівкою, не в натурі. Крім того продуцент має право збіжжя залишене для його власної консумпції, заміняти на млинні продукти в новозорганізованих пунктах заміни, які є водночас пунктами скупу. Молоти в млині, чи вимінювати в млинах, що працюють на зміну можна тільки на основі карти перемолу.

У зв'язку з новим урегулюванням основ преміювання слід підкреслити передовсім причини, щодо якости. Відставляючи збіжжя, і т. д. з вищим, як це передбачує розпорядок, відсотком недорідного зерна, піску, чи будьяких інших чужих складників, продуцент повинен рахуватися з преміевими втратами, що можуть потягнути за собою некорисні наслідки. Тому саме слід здавати зерно згідно з постановами розпорядку. Крім того слід доставити кількість, потрібну за чужі домішки, бо їх не зараховуватимуть.

Якщо йде про продаж та зужиткування хліборобських продуктів — то немає ніяких змін у порівнянні з минулим роком, при чому або зовсім не змінилися, або дуже непомітно змінилися постанови, що торкаються млинів та інших закладів обробки й переробки.

Якщо йде про впорядкування детального ринку, всі промислові млини Генеральної Губернії, починаючи від 15. липня 1943 р. зобов'язані 1. і 15. кожного місяця зоферувати продукти перемолу безпосередньо Центральному Хліборобському Урядові, Централя в Кракові. Новина в цій ділянці — це введення роз'ємних судів для спорів щодо якости.

Ціни на збіжжя в цьому році такі ж, як у минулому, за винятком стручкових, які коштуватимуть дорожче. В основному наново впорядковано справу випозичування (винайму) мішків з юти й паперу. Після 60 днів застав пропадає і винайм кінчиться. Все ж таки новий спосіб урегулювання не береже перед заборотою забезпечувати ті господарства, яким докажуть злу волю, чи недбайливість у звороті мішків. Зокрема промислові млини та гуртівні мучних товарів мусять подбати про те, щоб одержувати мішки назад у визначеному часі.

Появилися в новому опрацюванні залучники 1—10 виказів цін. Вони докладно інформують про власні ціни продуцента, про межі зисків для гуртівників і деталістів та про ціни для консументів. Цей розпорядок обов'язує від 15. липня ц. р.

Розпорядок про охорону збору жнив

Генеральний Губернатор д-р Франк видав 14. липня ц. р. на основі § 5, відст. 1 постанови Фюрера з 12. жовтня 1939 р. (Вісник Держ. Законів І. Ст. 207) такий розпорядок:

Для охорони охоплення жнив і для забезпечення прохарчування в господарському році 1943—44, проголошується винятковий стан підчас жнив в часі від 15. липня до 20. грудня 1943 р. Підчас жнивного виняткового стану обов'язують такі особливі приписи:

Смертю карають того, хто 1) злобно не виконує обов'язку здачі сільсько-господарських продуктів або худоби, 2) хто злобно пошкоджує, або нищить сільсько - господарські продукти всякого роду, що служать прохарчуванню людей, або тварин, або худобу, 3) хто непокликаний вирізує, або велить вирізувати худобу, 4) хто зрештою у поважній мірі перешкоджує каральною дією у виконанні здачі обов'язкових контингентів сільсько-господарських продуктів, або худоби, 5) хто закликає, або доводить до загрожених карою злочинів під 1—4.

Сільсько-господарськими продуктами у розумінні попереднього уступу не є продукти городництва (овочі і городовина).

Худобою у розумінні попереднього уступу є коні, воли, телята, безроги і вівці.

Присуди і виконання засудів належать до доразових судів. Присуд можна виконати негайно.

Доразовий суд може передати справу Німецькій Державній Прокуратурі, коли він не вважає конечною кару смерти. Спеціяльний суд може в цьому разі кару смерти замінити на тюрму, або в'язницю.

Перший уступ цього розпорядження обов'язує від 15. липня 1943 р., уступи 2-ий і 3-ий обов'язують від дня проголошення. Розпорядок перестає обов'язувати з кінцем 20. грудня 1943 року.

ЖНИВА В ЗОЛОЧІВЩИНІ

Жнива в Золочівщині почалися в останніх днях липня. Дощова погода й розмірно низька температура, що вдержувались, з малими винятками, від весни, припізнили дозрівання збіжжя. Внаслідок слоти збіжжя, яке виросло цього року буйно й осягнуло непересічну висоту, подекуди вилягло. Одначе, вплив непогоди не в кожному випадку був шкідливий. Зерно, що пройшло час дозрівання без звичайної в липневій порі спеки, повніше налилось. Гарного врожаю сподіваються від ячменю. Ранні гречки цвіли в дощеву пору, тому бджоли їх не використали. Пізні гречки цвітуть тепер і є надія, що бджоли зберуть бодай необхідну на зимівлю кількість меду.

Перед організацією УЦК велетенські завдання. Поможемо їх виконати, коли точно вплачуватимемо національну вкладку!

„ВИ ЗАПИТУЄТЕ — МИ ВІДПОВІДАЄМО"

(Радієві гутірки для селян)

(*) Наші селяни-хлібороби живо інтересуються всякими господарськими справами з усіх ділянок хліборобської і тваринницької господарки. Доказом того є численні листи селян з запитами у господарських справах, які вони присилають до Обласного Аграрного Бюра, Хліборобського Видавництва та інших службових станиць і фірм, що підлягають Відділові Прохарчування й Хліборобства.

Щоб піддержати і поширити цю взаємну виміну думок поміж хліборобами і хліборобськими станицями Відділ Прохарчування й Хліборобства рішив зорганізувати в рамах радієвих гутірок передачу п. н. „Ви запитуєте — ми відповідаємо". Ця передача відбуватиметься що 14 днів в суботу від год 11.45 до 12. Перша така передача відбулася в суботу дня 7. серпня ц. р.

Наші селяни повинні у власному інтересі зацікавитися цією справою, бо того роду радієва гутірка має велике хліборобсько - пропаґандивне, іформативне і виховне значіння. Хлібороби не лиш почують вичерпні відповіді на свої запити, але слухаючи відповідей на питання інших, скористають і навчаться багато, застосовуючи почуті вказівки на терені власного господарства.

Селяни, які матимуть якісь запити, що відносяться до господарських справ, до радієвих гутірок для селян, чи до українських хліборобських часописів, можуть спрямовувати їх безпосередньо на руки пана Іллі Матвійчини при Обласному Аграрному Бюрі (Дістріктс-Аграрбюро), Львів, Вінтерґассе ч. 8.

ЗМІНА ЧАСУ ПЕРЕДАЧІ РАДІЄВИХ ГУТІРОК ДЛЯ СЕЛЯН

Згідно з повідомленням Відділу Прохарчування при Уряді Губернаторства Обасти Галичина передача радієвих гутірок українською мовою для селян відбувається від дня 2. серпня ц. р. від години 11.45 до 12. (а не як досі від год. 7.45 до 8-ої).

ЗАГОТІВЛЯ ЯЄЦЬ, ПТИЦІ, ГОРОДОВИНИ ТА СІНА В ЛЮБАЧІВЩИНІ

Повітовий Союз Кооператив у Любачеві приступив до заготівлі яєць птиці, городовини та сіна. Заготівля вище згаданих сільсько-господарських продуктів поступає зовсім правильно та задовільно. Яйця відставляє ПСК до станиці знакування яєць у Раві Руській, городовину відвозить до Львова до Центрального Союзу Кооператив. Заготівля яєць і птиць поступає дуже добре тому, що за їх здачу одержують селяни-доставці високі премії. Заготівля сіна поступає зовсім задовільно.

О. ЖУЧОК

„Безпощадна акція"

(Гумореска)

Приходить ото Василь Скипка до мене, та такий квасний, що жаль на нього дивитися.

— Що це з вами, Василю? — питаю.

— Ет! — махає рукою Василь.

— Та скажіть, що!

— Анцихристи! Харцизяки! Дурисвіти! Гольтіпаки!

— Хто? — питаю.

— Хто? — дивується Василь. — Та оті голодранці, що „Тверезію" организували. Хіба не чули? Погань, одним словом!

— Та розкажіть же, що і як?

— Гм! Соромно далі розказувати. Темнота одна.

І почав мені Василь розказувати:

— Зібралися ми минулої неділі і давай радити. Село, кажуть, пропадає. Село, кажуть, гине. Село, кажуть, іде в безодню. А чому воно в оту безодню паде? Через самогон. Тільки через самогон. Якби не самогон, значить, то село віджило б, то село відродилося б, то село розквітало б.

— Коли воно — кажу — із тим самогоном справа так кепсько стоїть, давай, підемо лавою проти нього. Знищимо його. Не ждатимемо аже, аж він нас дорешти знищить, а самі створимо фронт проти нього! Згода?

— Славно! — загули товариство.

— Хай живе Василь Скипка! Гурра!

З цього воно й почалось. Хтось докинув якесь слово й постановили зорганізувати товариство проти самогону. А коли мова йде про самогон, то ви знаєте, що я перший. І тому вибрали мене головою того товариства. А товариство назвали „Тверезія", тобто товариство, що завжди тверезе ходить.

Ну, думаю собі, воно мені, справді, підходить. Адже я, скільки не випив би, ніколи впитися не можу й усе тверезий.

— Славно! — гукаю.

А тут виступає Хведір Чепуга й говорить:

— Від сьогодні ми починаємо акцію проти алькоголю...

— Даруйте, — перебиваю я, — коли починати, то почнаймо проти самогону, бо я алькоголю з роду не пив і не п'ю, а самогон все таки вряди-годи під руку підпаде.

Отак, нарешті, і постановили комітет, на чолі з головою Василем Скипкою, значить зі мною, і він подбає про те, щоб повести безпощадну акцію проти самогону.

— Гарно воно, — кажу, — що ви все таке довір'я до мене маєте. Щодо самогону — кажу, — то, будьте певні, що ні один із ним так не справиться, як я. Дякую вам, чесне товариство, що ви мені довірили таку важну справу. Хай живе „Тверезія"! Геть із самогоном! Геть із алькоголем, як той казав!

— Славно! — гукає товариство, а комітетові роєм мене обступили і на руках мене носять.

— Хай живе голова „Тверезії", Василь Скипка! — гукає юрба.

— Коли ви мене так ушанували, то тепер — кажу — візьмемося до діла. Комітетові, сюди!

Кинулися комітетові до мене. Кажу вам, такі комітетові, що любо на них поглянути. Перший мій кум Пилип Бутля, потім Панько Ковбасник, а далі Семен Гуляйбіда і Архип Шило. Хлопці, як один.

— Збори закінчені! — гукаю. — Комітетові за мною!

Вийшов голова комітету, тобто я, надвір, а за мною, значить за головою комітету, комітетові, як один муж.

— Що прикажеш, батьку отамане? — питають.

— Панове товариство! — кажу. — Ви до мене з довір'ям, як запорозькі козаки до свого отамана звертаєтеся. Не хочу я соромити ні себе, ні вас, ані тієї справи, за яку ми

НОВИНКИ

Богослуження за вчителів. З нагоди Краєвого З'їзду Округлих співробітників Українського Учительського Об'єднання Праці відправлено у Львові дня 3. серпня врочисте Богослуження за українських учителів, які згинули на своїх стійках.

Літні табори. Український Центральний Комітет влаштував досі 21 літніх відпочинкових таборів, в яких знайшло приміщення коло 1640 юнаків та юначок.

Книжки для робітників. У київській головній бібліотеці комплетується українські та російські книжки белетристичного та популярно-наукового змісту для висилки робітникам, що працюють в Німеччині.

День українського спортовця в Станиславові. В неділю 27. 7. відбувся в Станиславові „День Українського Спортовця", в якому взяло участь 9 спортових клюбів, в тому 130 жінок та 189 чоловіків — разом 319 осіб.

Челядничі іспити. Від 1. до 15. липня тривали в Золочеві, зорганізовані Окружною Групою Ремесло, ремісничі челядничі іспити. Челядничі дипломи одержали: 6 шлюсарів, 8 столярі, 2 стельмахи, 2 ковалі, 13 шевців, 3 м'ясарі, 6 кравців і 6 стрижіїв. З дуже добрим поступом здало іспит 6 кандидатів, в добрим 17, з достатнім 18. Чергові ремісничі челядничі іспити відбудуться в жовтні.

Курс для виховників і управителів інтернатів. В днях 16—28 м. м. відбувся у Львові курс для виховників і управителів інтернатів. Завданням курсу було дати теоретичні підстави й практичні вказівки ведення виховної роботи серед інтернатської молоді і адміністрування інтернатами (бурсами). В курсі взяло участь 61 слухачів.

Від 15. до 21. серпня затемнення обов'язує від год. 9.45 веч. до 4. рано.

Нова система премій

Система премій при стяганню сільсько-господарських контингентів дала добрі висліди в попередніх трьох роках. Досвід минулих трьох років спричинить поліпшення преміевої системи в цьому році. Досі не завжди було можливо одержати за премію деякі товари, напр.: залізо. Одначе тому, що кожне господарство, чи то тваринницького, чи збіжевого напряму конечно потребує залізних товарів, премії будуть розподілюватись на всі господарства рівномірно.

Щоб осягнути цю ціль, устійнено для всіх сільсько-господарських продуктів, з винятком тільки деяких, для яких є ще дійсна стара премійна система, премійову вартість у премійових одиницях. Як стандартну вартість признано, що 100 кг. жита рівняється 100 премійовим одиницям. Всі інші сільсько-господарські продукти достосовано до цих одиниць, як мірило вартости береться під увагу відживну вартість та вартість управи даної рослини, напр.: — встановлено за 100 кг. вівса — 80 премійових одиниць, за 100 кг. ріпаку — 350 премійових одиниць.

Премійові одиниці за картоплю та городні продукти вираховується на основі прибутку із продажу за віддану кількість продуктів. При чому треба вважати за підставу:

Картопля в вартості 1 зол. — 3 премійові одиниці, городні продукти в вартості 1 зол. — 1 премійова одиниця.

Для тварин на заріз встановляється премійні одиниці на 100 кг. живої ваги за оцінкою битої ваги. Для годівельних тварин за годівельною вартістю.

Для молока встановляється премійні одиниці за 100 л. молока, відповідно до пересічної кількости товщу в молоці.

Продуцент сільсько-господарських продуктів одержує за здачу продуктів у висоті 100 прем. одиниць, крім урядово-признаних цін, 10 премійних пунктів. Через уведення цих премійних пунктів відпадають „преміенштайни", які були дотепер в ужиттю і продуцент має таку користь, що за ці премійні пункти він може в роздільних крамницях купити собі премійні товари: 10 премійних пунктів складається із:

2 пункти на цигарки,
1 пункт на залізні товари
1. пункт на шкіру і шкіряні товари,
1. пункт на засоби до прання і свічки,
1. пункт на товари домашнього вжитку,
2. пункти на текстильні товари,
2. пункти на алькогольні напитки.

Ці премійні пункти є таксамо вартісні, як премійні марки; вони видаються продуцентові при здачі сільсько-господарських продуктів. Своїми рисунками вони вказують, які премійні товари можна за них одержати. Ці премійні марки можна реалізувати тільки в роздільних крамницях того окружного старости, на терені якого вони видані.

Через введення премійних марок має продуцент більшу користь, бо тепер він може одержати всі товари без огляду на те, які продукти він віддав. І теж одержує продуцент тепер за 100 кг. відданого збіжжя текстильних товарів у вартості 20 вілс. ціни продажу, пів л. горілки, 1 л. нафти, або свічок. Коли сьогодні продуцент віддасть 100 кг., що рівняється 100 премійним одиницям, він одержує 10 премійних марок, за що він може купити:

За 2 премійні пункти — текстильних товарів, пів літри горілки, 30 цигарок, шкіри у вартості 1 зол., засобів до прання, або свічок у вартості 1 зол. товарів домашнього вжитку за 0.50 зол.

До цього треба додати, що достосування поодиноких продуктів до стандартної вартости жита спричинило поліпшення цілої премійної системи. І так за всі види збіжжя разом з кукурудзою, пшеном, збіжжям, гречкою і просом дається таку саму кількість премій.

За новою системою продуценти одержать:

100 кг. жита — 100 премійних одиниць — 10 пунків, за 100 кг. пшениці — 130 премійних одиниць — 13 пунктів, за 100 кг. жовтого гороху вікторія — 200 премійних одиниць 20 пунктів.

На кінець треба згадати, що нова ситема премійних марок приносить із собою поліпшення у преміюванні сільсько-господарських продуктів і правильніший розподіл існуючих товарів.

† Д-р Михайло Волошин

Дня 29. липня ц. р. помер у Львові д-р Михайло Волошин — заслужений громадський діяч та відомий правник, Президент Львівської Палати Адвокатів, голова Надзірної Ради Центробанку та інших наших господарських і культурно-освітніх установ.

На вічний спочинок крім найближчої родини відпровадили покійного: численне духовенство під проводом Преосв. Будки, представники УЦК під проводом д-ра Володимира Кубійовича та д-ра Костя Паньківського, відпоручники різних українських товариств та установ і численні делегації з краю. Над могилою виголосив промову д-р В. Лисий, який згадав про довголітню діяльність д-ра М. Волошина, як громадянина-патріота та талановитого оборонця в політичних процесах. Від української кооперації прощав Покійного дир. А. Мудрик та від т-ва ім. М. Лисенка й українських музик — дир. В. Барвінський. **В. И. П.**

СЕМІНАРІЇ ДЛЯ ДИТЯЧИХ ВИХОВНИЦЬ

Идучи назустріч проханню Українського Центрального Комітету, дозволив Головний Відділ Науки і Навчання в Правлінні Ген. Губ. відкрити з новим шкільним роком однорічні семінарії для дитячих виховниць (давніше звані захоронкарські) при учительських семінаріях, тобто і при нових, які засновується від 1. вересня ц. р. в Перемишлі і Золочеві. Принимається учениць, що скінчили четверту гімназійну клясу, або мають іншу рівновартну освіту. Після закінчення семінарії для дитячих виховниць випускниця має право вести самостійно всі типи дитячих садків (отже сезонові і постійні садки) та дошкільні групи у всіх захистах. Подаючи цю радісну вістку до відома, закликаємо усіх батьків спрямовувати своїх дочок до семінарій для дитячих виховниць, з уваги на те, що, як відомо, дошкільне виховання в останньому часі у нас дуже розбудовано. Щорічно улаштовувані тисячі дитячих сезонових садків та сотки вже існуючих постійних садків як теж численні захисти, що зростають з кожним днем, вимагають дуже багато вишколених дитячих виховниць, через що місце для абсольвенток тих семінарій вповні запевнене.

Український Центральний Комітет
Відділ Шкільних Справ

Нарада волосних старшин та мужів довір'я. Дня 21. липня ц. р. відбулася в Скалаті повітова нарада волосних старшин, солтисів і мужів довір'я. Змістом наради вол. старш. були справи господарського характеру — підготовлення до жнив, здача контингентів сіна, яєць, м'яса та приготування до здачі нових контингентів збіжжя

боремося. Але я прошу вас, щоб ви слухали мене так, як годиться слухати свого отамана. Важке діло ми на себе взяли. Боротьба з самогоном велика річ. Не так воно легко з ним воювати, як ви собі гадаєте. Наш ворог має перевагу, а нас жменя людей. Але ми не дамося. Ми не страшківські сини. Ще сьогодні покажемо, як ми воювати вміємо. Смерть самогонові!

— Смерть самогонові! — заревли мої комітетові.

— Панове комітетові! Підете зі мною в бій проти нашого смертельного ворога-самогону, що від віків плюндрує наш народ, що хоче знищити нас?

— Підемо! Підемо! Веди нас, батьку отамане! — загув комітет.

— За мною! — крикнув я і ми вирушили.

Пішли ми насамперед до Хвеськи, шинкарки, що ген за мостом.

— Добридень, Хвеською! Маєш самогон?

— Маю, каже, та тільки дві пляшки. Випродала.

— Та-ак? Дві пляшки! Нічого! Хватить. Давай їх сюди! Щоб ти знала, що ми — „Тверезія". Ми йдемо на самогон. Ми йдемо фронтом проти самогону. Або він, або ми. Хто кого подолає. Хочемо йому кінця доїхати. Давай його сюди!

— Так, кажу, панове комітетові. Перший ворожий відділ, що ми його на полі бою зустріли, досить слабий і ми швидко з ним справимося. Щоб так тільки далі. Не даваймося! Не сміємо посоромити комітет. Тудою, кудою комітет ішов, не сміє залишитися ні краплі самогону. А то шкода нашої праці.

Вихилили ми ті дві пляшки в одну мить і пішли далі. Пішли до Дмитра Кривого. А в нього аж чотири пляшки. Вихилили ми й ті.

— Дякую вам, дорогі мої комітетові, що ви зрозуміли якслід цю велику боротьбу з нашим смертельним ворогом. Народ вам цього не забуде. Ви змагаєте за добробут нашого села і боретеся всіми силами проти найбільшого ворога його — самогону!

Пішли ми далі до Пріськи, що шинкує на краю села. Застали і там три пляшки.

— Лавою на нього! — гукнув я. Приступом його бери!

І не зчулися ми, як усі три пляшки спорожніли. Наша взяла!

Коли ми від Пріськи виходили, потерпіли ми першу поразку: Панько Ковбасник, тільки вийшов за поріг, гепнув об землю. Трупом повалився.

— Товариші, кажу. Ось перша жертва в цьому нерівному змаганні з нашим одвічним ворогом. Не падаймо духом! В кожному бою падуть жертви. Походом руш!

І пішли ми далі.

В наступному бою зазнали ми ще одну болючу втрату, бо впав знову мій кум, Пилип Бутля. Повалився, як неживий. Лишилося нас три. Зате, куди ми пройшли, не лишалося ні сліду з самогону. Аж у Івана Шинкарюка не встояли ми в боротьбі проти нього. Я ще бачив, як Семен Гуляйбіда приклав пляшку з самогоном до вуст, гукнув:

— Слава „Тверезії"! — і простерся колодою.

Потім і я вже нічого не бачив. Ворог підступно підійшов і з ніг мене збив.

Та все таки ми чотири бої виграли. І — що думаєте? Хтось нам подякував за те? Двуськи! Лаятись почали. П'яницями нас прозвали. Нас, що мало головами не наложили. Така сьогодні правда на світі! А в наступну неділю вїйшлися ірodові кулни і будімто викинули нас із членів „Тверезії". Харциза окаянні. Але ми не далися. Ми продовжуємо свою завзяту боротьбу дальше. Коли тільки привезуть свіжий самогон до села, ми — як один, на нього кидаємося і нищимо його дощенту. Щоб і знаку з нього не осталося. В нас одне гасло: „Геть з алькоголем"!

*

Слухав я мов п'яний, що мені Василь Скипка розповідав і вуха мені пухли.

Праця і вдсзолення

Лискавкою розійшлася вістка по Підляшші про урочисте закінчення шкільного року. До нього готувались учителі й діти, а свідомі українські громадяни ждали дня, в котрому зможуть оплесками витати своїх малих школярів.

Прийшов очікуваний день і школи прибрали святочний вигляд. Кляси прибрані зеленню і квітами настроювали гостей, а віночки на дитячих головках доповняли гармонію цілости.

У 28 українських народніх школах більського повіту, на 44 всіх, рознеслися веселі пісні, деклямації, вправи, інсценізації, а опісля гостини-забави.

Учителі: Струк Іван в Полосках, Яворська Стефанія в Стиринці, Филипюк Олена в Бублі, Бурдяк Остап в Павлові, Кашуба Михайло в Михалках, Джінгаль Ольга в Гнійні, Хемич Ольга в Муравці, Щур Віра в Костомолотах, Сущик Софія в Кобилянах, Биків Вячеслав в Тересполі, Пертак Микола в Матяшівці, Іванчук Марія в Межиліссі, Малиновська Наталія в Розбитівці, Радзецяк Петро в Заболотті, Ващук Михайло в Новосілках, Кипрук Марія в Заліввші, Паньківський Осип в Яблочині, Столиця Володимир в Ольшанках, Іваник Онуфрій в Кодню, Коренівський Іван в Ленюшках, Штик Микола в Ганні, Каштан Микола в Ляцьку, Малаховський Володимир в Янівці, Козак Степан в Голошеві, Гарасевич Олександер в Засвятичах, Отчак Іван в Воскреничах, Заяць Стефанія в Корощині — з вдоволенням та запалом проводили програму дня. З приємністю читається звідомлення вчительки Сущик Софії з Кобилян, яка звітує, що на закінчення маленькі школярки вручили їй гарну, жіночу модну торбинку, вишиваний рушник, брошку, альбом і квіти. Вручали, маленька Вірця Юшкевич з першої кляси, Гаратюк Василь з третьої кл. і Гапотюк Катерина з четвертої кл., всі діти з Малашевич. (Це незбитний доказ як гарно зуміла учителька своєю працею здобути собі серця дітей та їх батьків). Учитель Радзецяк Петро з Заболоття звітує, що веселі та вдоволені розійшлися діти домів зі свідоцтвами та дарованими книжечками в руці, а підбадьорені батьки дякували учителям за їх працю та рішуче постановляли на будуче посилати дітей тільки до своїх українських шкіл. Учителька Малиновська Наталія з Розбитівки пише, що вдоволення батьків було велике, а деякі з матерей із зворушення отирали сльози. Для ствердження гарно проведеного свята, учитель Струк з Полосок та ще кілька учителів, переслали знимки, де зібрані у великому числі всі учасники свята. Учитель Кашуба звітує, що програму свята поміг провести йому муж довір'я п. Веремецький, а вдоволені батьки дякували за працю. Учителька Заяць Стефанія з Корощина звітує, що між іншим, провела вправи з топірцями, шаблями, віночками і рушниками. Учитель Герасевич Олександер з Засвятич звітує, що розложив програму свята на цілий день, та що це один з його найкраще проведених днів. Подібно звітує п. Іванчук Марія з Межилісся.

Треба признати, що свято, як на теперішні неспокійні місцеві відносини, пройшло з найкращими успіхами. Учителям, що зуміли чи то в рухах, чи то в пісні, чи в деклямації так прекрасно получити культ релігійної та національної єдности, належиться за це велике признання, а п. інж. Цімурі, організаторові цього ж від УДК в Білій велике Спасибі.

Шкільний Реферат при УДК в Білій на Підляшші

З національно-церковного життя Верещина

Село Верещин лежить над Володавкою, притокою Буга, що вливається до нього у Володаві — отже на самому пограниччі між Холмщиною й Підляшшям. Село існує ще з княжих часів і колись був там оборонний замок, по якому осталися руїни. На тих руїнах побудовано церкву св. Володимира, яку збурили поляки в 1918 р. У храмове свято Володимира 28 липня — по старому стилю 15. липня — збиралось там численне українське населення докола околичних сіл на святочну Богослужбу. Не було цього за польських часів, бо не було там церкви. Щойно в 1940 р. з Народнього Дому перероблено церкву і її настоятелем став о. Уханський, а після нього від 1942 р. його наслідник о. А. Мишківський. Він приєднав людей до церкви і її дещо прикрасив. В минулому році величаво відсвятковано свято Володимира в місцевій церкві; в часі Богослужби проповідь виголосив о. Шкоропар; співав хор з Ганська. Місцеві поляки робили перепони і силою нераз старалися недопустити до відправи Богослужби у верещинській церкві. Цьогорічне храмове свято великого київського князя Володимира величаво відбулося у Верещині. Зійшлися численно вірні з цілої околиці, а Св. Літургію відправило кількох священиків і один діякон. Співав хор з Цицова. Свято закінчено хресним ходом і співом „Боже Великий Єдиний". Побажати, щоб і у Верещині зорганізувався власний, добре вишколений, хор, головно з молоді, бо і це причиниться до скріплення національної свідомости в селі.

О. Г. Немирич.

Стипендії

для молоді середніх і фахових шкіл на шкільний рік 1943/44

Як щороку, так і в шкільному році 1943/44 Український Центральний Комітет, Відділ Шкільних Справ, Реферат Допомоги Середньо- і Фаховошкільній Молоді наділюватиме зворотними стипендіями незаможніх і здібних учнів середніх і фахових шкіл з українською мовою навчання в Генеральній Губернії, щоб покрити кошти їхнього утримання в бурсі.

При тому подаємо умовини, яких вимагає Комісія Допомоги Середньо- і Фаховошкільній Молоді від кандидатів на стипендії:

1. Кандидатами на стипендії є учні всіх типів шкіл з винятком всіх званево-обов'язкових і однорічних званевих шкіл (нижчого ступня) та учнів підготовчих відділів всіх шкіл; в загально-освітніх школах — тільки учні вищих кляс, тобто 4—8 кл. гімн., 2—4 курсу. учительської семінарії і учениці семінарій для дитячих виховниць.

2. Учні незаможних батьків та батьків, які пішли до СС Стрілецької Дивізії Галичина, які виказують дуже добрі оцінки з поведінки та щонайменше добрі в навчанні.

3. Ті, що побирали стипендії в минулому шкільному році.

4. Ті, що живуть в бурсах.

Одночасно зазначуємо, що факт замешкання учня в бурсі не є рівнозначний з одержанням стипендії.

Прохання про стипендію виповнюють учні власноручно на спеціяльно виготовленому бляңкеті, який можна дістати у місцевому Комітеті, на терені якого діють середні або фахові школи, в ціні 1 зол.

До прохання слід долучити:

1. Опінію місцевого Комітету про майновий стан батьків учня та про факт відходу батька до СС Стрілецької Дивізії Галичина.

2. Опінію дирекції школи про поведінку учня та його успішність в навчанні.

3. Посвідку замешкання в бурсі.

4. Посвідку Психотехнічного Інституту (для учнів м. Львова).

При тому Комісія ДСФМ звертає увагу всіх зацікавлених на такі речі:

1) Стипендію признається на цілий шкільний рік 1943/44: Той(та), що виступає зо школи або не виказує вимаганих оцінок автоматично тратить стипендію.

2) Прохання про стипендію можна вносити тільки на спеціяльно до цього видрукованих формулярах з усіма вимаганими залучниками. Прохання писані не на формулярах або без залучників — не буде розглядатися.

3) Стипендійні прохання складають учні з усіми залучниками в дирекції своєї школи до заопінювання. Вона зчерги передає всі подання місцевій Комісії Бурс, щоб поставила внесення про розмір стипендії для кожного учня зокрема. Окремі прохання, надіслані безпосередньо до Українського Центрального Комітету, Відділ Шкільних Справ, Реферат ДСФМ — не буде розглядатися.

4) Реченець внoшення стипендійних прохань на руки дирекції школи минає з днем 15. вересня ц. р.

5) Комісія ДСФМ не веде в справі стипендій кореспонденції з учнями.

Український Центральний Комітет
Відділ Шкільних Справ
Комісія Допомоги Середньо- і Фаховошкільній Молоді

ВОЛОДАВА ЧИ ГРУБЕШІВ?

В ч. 31 „Холмської Землі" у статті п. Немирича була згадка, що в шкільному році 1943/44 має бути створена у Володаві державна учительська семінарія з українською мовою навчання. Ця справа остаточно ще не вирішена. Місцеве громадянство старалося при помочі УЦК створити таку школу у Володаві. Одначе можлива є ще така розв'язка, що при існуючій в Грубешові українській учительській семінарії створиться у найближчому шкільному році рівнорядні відділи і так збільшиться вдвоє число кандидатів і кандидаток учительського звання. Ця справа виясниться остаточно вже в найближчих тижнях.

Етна

Бої на сицилійському острові пригадали світові Етну — один з найбільших европейських вульканів. Преса помістила короткі описи й згадки про цей вулькан.

Вулькан, як знаємо, — це звичайно, гора, яка з глибин землі викидає на її поверхню гази і ляву. Лява — це вогнисто-плинна маса. Її температура буває вища як 1000 ступнів. Деякі відміни ляви скоро вітріють і перетворюються в добру родючу землю, інші залишаються твердими та служать за будівельний матеріял.

Вульканічна гора виглядає, звичайно, як плоский стіжок, що його витворюють викинені із нутра землі лява, попіл, тощо. На вершку гори є кратер — отвір, наче гирло комина, через який виливається розпечена лява.

Етна, або як ще називають Манджібельо — гора висока на 3.280 м. і лежить на північному сході сицилійського острову, біля Катанії. Від другого відомого, чинного ще й досі европейського вулькану Везувія, що лежить в Італії — недалеко від Неаполю — Етна тричі вища.

Довкола гори йде залізниця; крім цього побудовано на гору автодорогу. Щоб продістатись ближче до кратеру, треба вже пройти яких 1.500 м. пішки, або проїхати верхом на мулі. У підніжжя Етни часто зустрічається сліди давніх вибухів вулькану. Було їх понад 80. Ще до сьогодні збережені сліди вказують куди пропливала оця розжарена лява. По своїй дорозі нищила вона тоді все: людей, городи, доми — міста і села — переміняючи все у цвинтарища. Ця лява згодом ствердла на камінь, який ставав будівним матеріялом для нових будівель, а то й цілих міст; як нпр. місто Рондаццо збудоване саме з каменів такої ляви. Герб міста: великий слон, вирізьблений із такої ж вульканічної ляви.

Тепер Етна вже не вибухає. Останній її вибух був в 1923 р. Тоді у своїй гарячій ляві забрала вона тисячі людських існувань. Але, внедовзі, навіть на цих місцях, що їх знищив вулькан людська рука і знання створили нові оселі, розбудували нове життя.

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39.
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79.